Zaterdag 2 Augustus 1913

6e Jaargang No. 44

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3III Amsterdam.

SOC.DEM.WEEKBLAD

Administratieadres: Post Box 379 Amsterdam.

· VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. ·

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd. Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —

Advertentiën per regel 10 cent. Bij abonnementen speciaal tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Na-verkiezing. — De Briefwisseling. — Het eerste feit. — Politiek en Polemiek. — Plicht. — Wat de verkiezingen ons leeren. II. — Ekonomische Kroniek: De Krisissen en het Socialisme. — Ingezonden: De algemeene verkiezingen. — Van de Afdeelingen. — Prettig vooruitzicht. — Verantwoording. — Korrespondentie. — Advertentiën.

Attentie s.v.p.!

Het adres van de **Redaktie en van het Partij-Sekretariaat** is bij

D. J. WIJNKOOP,
Pretoriusplein 3III, Amsterdam.

Na-verkiezing.

Elk klassebewust arbeider stemt te **Groningen op Woensdag 13 Augustus** op

G. STERRINGA,
de Kandidaat der S. D. P.

Geld voor de Na-verkiezing.

Er is veel geld noodig, en hoe eer hoe beter. Het wordt ingewacht bij het bestuur van de afd. Groningen en bij het Partij-Sekretariaat.

Partijgenooten en geestverwanten, geeft spoedig en veel.

De Briefwisseling.

De briefwisseling tusschen Dr. Bos en Mr. Troelstra is op verlangen van Dr. Bos gepubliceerd, en wat men er direkt uit ziet, is dit, dat als het op politieke onderhandeling aankomt de burgerlijke Bos toch heel wat gaarder is dan de reformist Troelstra. Dit is wederom een bevestiging van het algemeene feit dat hij die *voor de macht* van zijn klasse *weet te strijden* als Dr. Bos dat doet voor de Ned. bourgeoisie, heel wat steviger staat dan iemand die alleen maar voor zijn belangen als een advokaat staat te pleiten, gelijk Mr. Troelstra dat doet.

Wil men, zooals Domela Nieuwenhuis bijv. te Rotterdam deed, Troelstra's steeds aarzelend en wankelend karakter bij deze zaak te pas brengen, dan kan dat alleen in deze zin geschieden, dat dergelijke wankele karakters zich bij voorkeur aangetrokken gevoelen tot een gescharrel als uit de onderhandelingen tusschen Bos en Troelstra blijkt. Maar met de zaak van de Sociaaldemokratie, met de strijd tegen het Kapitalisme, met de verovering van den Staat, waarover eenmaal het tot macht komende proletariaat zijn politieke diktatuur zal uitoefenen, hebben die onderhandelingen tusschen het verraderlijke liberalisme en het laffe reformisme om de Regeering van de kapitalistische Staat op de èèn of andere manier samen te deelen, niets uitstaande.

Voor de arbeiders is *dit* de hoofdzaak. In de onderhandelingen heeft Mr. Troelstra met al zijn «slimmigheid» het natuurlijk glad afgelegd. Natuurlijk. Want al had in Troelstra's plaats een veel klaarder en vaster kerel gestaan dan Troelstra er een is (en het reformisme heeft die wel, zie bijv. Jaurès in Frankrijk), dan nog had die het in dergelijke onderhandelingen tegen de vertegenwoordiger van de bourgeoisie moeten afleggen. *De macht* van het kapitalisme en *de macht* van de arbeidersklasse zijn als water en vuur. Zoomin kan de arbeidersklasse tezamen met de bourgeoisie regeeren als vuur en water te vereenigen zijn. Probeer het als de reformisten, als Troelstra, en gij dooft het vuur der Sociaaldemokratie.

Maar is eenmaal de macht van het proletariaat sterk genoeg, dan valt de gansche «heerlijkheid» van het kapitalisme ineen en rijst door de vrij gekomen organisatie en door het dan machtige socialistische inzicht van het proletariaat de nieuwe maatschappij op. In één Staatsregeering te vereenigen zijn zij echter niet, het proletariaat en de bourgeoisie, en wie het als Troelstra en de reformisten toch beproeft, hij komt met hoon en schimp geslagen thuis. Indien iets, dan kan men dit in de briefwisseling duidelijk lezen.

Als dit nu maar door het proletariaat inderdaad geleerd wordt uit deze onderhandelingen dan hebben zij (behalve helaas voor de vestiging van het zelfvertrouwen bij de bourgeoisie, *tegenover* de arbeiders) ten minste ook voor iets goeds gediend bij het proletariaat. En wel hiervoor, dat niet *met* maar enkel *tegen* de heele bourgeoisie *de macht* voor het Socialisme en voor hervormingen door het proletariaat te winnen valt.

*

Gaan we nu de onderhandelingen, die we in onze kleine krant helaas niet in hun geheel kunnen weergeven, in details na, dan zien we dat het hervormingsprogram van Bos zich aan het vrouwenkiesrecht blijft vastklampen, natuurlijk als aan een middel om de demokratische macht van het alg. mannenkiesrecht te temperen, en dat de ouderdomsvoorziening in de zin van het amendement Borgesius-Drucker-Tydeman, d.w.z. geèn arbeiderspensionneering, werd voorgesteld. En dat Bos verder, geheel in overeenstemming met wat *De Tribune* steeds opmerkte, vooral van belang vindt: de begrootingen van Oorlog en Marine en *de onderdeelen* van de Indische begrooting, *welke op de defensie betrekking hebben.*

En nu Troelstra. De man, die door zijn gang naar de Koningin en door de daaruit voortvloeiende onderhandelingen zelf, toont lak te hebben aan de beginselen van de internationale sociaaldemokratie, zooals ze het laatst en het stevigst te Amsterdam in 1904 werden vastgesteld, begint »met de bedenkingen, ontleend aan de principiëele stelling« van zijn Partij! En dan haalt hij Van der Goes aan, die terecht hier door Troelstra wordt gebruikt om Tr's eigen verraad aan de zaak van de revolutionaire sociaaldemokratie te maskeeren. Als door dergelijk (parlementair nu eenmaal niet te kwalificeeren) gedoe nog iemand bedrogen wordt, laat Tr. verzekerd zijn dat het niet de bourgeoisie is.

Een voornaam — zij het ook niet principiëel — argument van Troelstra is het dan, dat S. D. A. P.ers in het liberale Ministerie aan «de rechterzijde wapenen tegen de Regeering aan de hand zullen doen». En als Troelstra aantoont, dat ook werkstakingen het een S. D. A. P.-Koncentratie-Ministerie lastig zullen maken, zelfs dan is dat vooral omdat de stakingen een «punt van aanval» op het lib. Ministerie zullen wezen voor de «parlamentaire oppositie», dus weer voor de rechtschen. Niet het belang van het proletariaat, het belang van de lib. Regeering geeft hier telkens bij Troelstra de doorslag.

Dat het afslaan der ministersposten niets principieels beduidt, blijkt ook hieruit, dat Troelstra namens de Kamerfraktie — waarin notabene volgens Wibaut 3 «Marxisten» zitten — ronduit verklaart, **de strijd over het militarisme,** met een vrijzinnige Regeering voorloopig **te willen opschorten.** Elk woord is overbodig om deze laagheid, van revolutionair standpunt beschouwd, in deze tijden van gruwelijk imperialisme en militarisme verder te karakteriseeren.

We moeten over de kwajongens-politiek (om eens een woord van Mr. Troelstra te gebruiken) van de leider der S.D. A. P. heenglijden, die terwijl hij zelf door zijn proliberale en anti-klerikale strijd de antithese op zijn uiterst heeft helpen verscherpen, thans komt aandragen met het denkbeeld van een gemengd burgerlijk hervormings-kabinet! We kunnen alleen nog maar wijzen op de bereidwilligheid zelfs van Troelstra, om bij onvermijdelijke noodzakelijkheid (door Troelstra zelf gespatieerd) toch S. D. A. P.ers naar een Ministerie te sturen. Dat Tr. zelf in een Ministerie zou gaan, lijkt ons onwaarschijnlijk. Hij zou ten minste stommer moeten wezen dan waarvoor wij hem houden, indien hij persoonlijk daartoe overging. Hij weet het wel: een Soc. Dem. als Minister — de ervaring heeft het trouwens overal bewezen — blijft wèl Minister, maar is Socialist... af.

Feitelijk echter is die *»onvermijdelijke noodzakelijkheid«* thans uitgebroken, want **de vrijzinnige koncentratie heeft besloten af te zien van de vorming van een koncentratie-kabinet,** omdat de S. D. A. P. geen ministerszetels wil en de steun bij oorlogsbegrootingen de liberalen niet genoeg is. Weg zijn dus de hervormingen! Weg de parlementaire overwinning!

Of de Arb. Partij er nu door nieuw gekonkel nog een mouw aan zal weten te passen? Wij gelooven van niet, ~~want voor ons staat vast, dat ruiterlijk Ministerialisme~~ een slag zou zijn voor de S. D. A. P. De Arb. Partij als *partij* vaart voorloopig beter bij de naar alle kanten bedriegelijke politiek van Mr. Troelstra. Wel zijn wij van meening dat de machtsvorming en het soc. inzicht *bij het proletariaat* spoediger zouden komen door een openlijke keus, door het openlijk aanvaarden van Ministerszetels zooals Vliegen en Schaper c.s. willen; want daarvan zou het proletariaat eerder de nadeelen zien en daartegen zou het eerder en scherper in verzet komen.

Eèn ding staat evenwel vast. Wat er ook kome, «liberaal» zakenkabinet, of gemengd konservatief zakenkabinet, of wat dan ook, de luchtkasteelen der parlementaire hervormingen zijn voor goed verdwenen. En: de Arb. Partij zit ondanks alles vaster dan ooit in het liberale moeras.

WP.

*

Ten slotte geven wij nog het gepubliceerde *uittreksel uit het advies* door Troelstra *aan de Koningin* gegeven. Het is zóó karakteristiek voor het verraad van Troelstra en zijn Kamerfraktie aan de zaak van de revolutionaire sociaaldemokratie dat we er niets behoeven bij te voegen.

„Dat (vrijzinnig concentratie-ministerie) zou na eventueele weigering van rechtsche leden om tot nieuwe burgerlijke samenwerking te komen, niet anders dan een politiek ministerie kunnen zijn....

Het zou zonder den steun der soc.-dem. fractie niet kunnen regeeren en kon uit den aard der zaak daarop rekenen, zoolang het zijn eigen concentratie-program bleef uitvoeren in den geest der herstemmingsverklaringen, aan het Partijbestuur der S. D. A. P. gedaan. **Ik verklaarde mij gemachtigd, namens de geheele soc. dem. fractie mede te deelen, dat door haar steun wordt toegezegd aan de militaire begrootingen van een dergelijk Kabinet, waar deze noodig mocht blijken,** op deze eenige voorwaarde, dat het eindcijfer dier begrootingen dat der thans loopende niet overschrijdt en dit wel voor den tijd, bij betrachting der urgentie van het kiesrecht en het pensioen-vraagstuk door het Kabinet, noodig blijkend. Dit wordt aldus verstaan, dat het ontwerp tot uitbreiding van art. 369 der wet-Talma en dat tot herziening van hoofdst. III der Grondwet worden ingediend in het voorjaar van 1914; dat het eerste vóór het zomerreces van 1914 en het laatste vóór dat van 1915 in de Tweede Kamer wordt afgehandeld en dat de Eerste Kamer, indien zij tegen deze vervulling van hetgeen de uitslag der verkiezingen van de wetgeving eischt, door verwerping dier voorstellen reageert, wordt ontbonden.

Ik verklaarde een dergelijke reactie van dat lichaam niet te vreezen, mits zij bij voorbaat wete, dat de handschoen, daardoor aan de Regeering toegeworpen, zal worden opgeraapt. De agitatie, daardoor tegen dit instituut gewekt, zou voor zijn bestaan zeer gevaarlijk kunnen zijn en de Prov. Staten zouden genoeg te rade gaan met de stemming onder hunne kiezers, om na ontbinding der Eerste Kamer om de genoemde reden de noodige wijziging in hare samenstelling te kunnen verwachten. De arbeidersklasse zou voor het overgroote deel in dezen aan de zijde der Regeering staan en dat te meer, naarmate deze krachtiger voor de uitvoering van deze populaire punten op de bres stond....

«Intusschen zou indien (omtrent de intrede van soc.-dem. in een

gemengd linksch kabinet) op grond der samenstelling van de linksche meerderheid een concreet serieus voorstel aan onze Partij mocht worden gedaan en de aanneming daarvan als conditio sine qua non voor de invoering van algemeen kiesrecht mocht worden gesteld, dat voorstel ernstig in overweging moeten worden genomen. Als serieus echter kan onzerzijds alleen dan zulk een voorstel worden beschouwd, als het een aantal soc.-dem. portefeuilles inhoudt, overeenkomend met ons aandeel stemmen aan de linkerzijde, dus d r i e, waaronder die portefeuille, waarvan het beheer de zeggenschap geeft over de uitwerking der kiesrechtquaestie, dus die van Binnenlandsche Zaken".

Het eerste feit.

De linksche concentratie heeft geweigerd een ministerie te vormen om algemeen kiesrecht en staatspensioen in te voeren.

Bij de verkiezingen beloofde de S. D. A. P. aan de arbeiders dat zij de liberalen tot A. K. en Staatspensioen zou dwingen.

De S. D. P. toonde aan uit de theorie van den klassenstrijd dat de S. D. A. P. dit niet zou kunnen, en dat de liberalen onder leiding der vrij-liberalen zich aan hun program zouden onttrekken zoodra zij door de hulp der S. D. A. P. de klerikalen verslagen hadden.

Het is gegaan zooals de S. D. P. het voor de verkiezingen had gezegd.

Dit is het eerste groote politieke feit, waarmede de S. D. P. heeft getoond dat zij verdient te zijn en moet worden de leidster der Nederlandsche arbeiderspolitiek.

*

De S. D. A. P. de knecht der liberalen.

De liberalen hebben de S. D. A. P. gebruikt om de klerikalen te verslaan en nu smijten zij de S. D. A. P. uit hun deur. De arbeiders krijgen niets, er komt een zakenkabinet.

Tenzij ...., misschien ...., een nieuw geknoei begint.

Zullen Vliegen en Schaper een poging doen om toch nog de drie ministerzetels aan te nemen? Troelstra heeft met zijn gewone dubbelhartigheid in zijn briefwisseling met Bos daartoe een mogelijkheid opengelaten.

Maar ook dan, en dan eerst recht, wordt de S. D. A. P. gebruikt als werktuig om de arbeiders zwak en rechteloos te houden. Dan wordt zij geheel vernederd.

*

De gevolgen.

De liberalen onmachtig en onwillig en de S. D. A. P. hun knecht. Wat rijst over de kim?

De klerikale coalitie.

Zij heeft slechts haar program wat te wijzigen en kan dan een nieuwe demagogie beginnen.

De S. D. A. P. heeft door de liberalen te steunen de antithese gesterkt. De liberalen en de S. D. A. P. doen niets. De andere helft der antithese komt weer naar boven.

Het spel begint op nieuw. Alleen de rollen zijn verwisseld, maar het bedrog der arbeiders met valsche beloften blijft.

Dit heeft de S. D. A. P. veroorzaakt.

Ziet men nog niet dat de S. D. A. P. de kanker wordt der Nederlandsche arbeidersbeweging? H. G.

Politiek en Polemiek.

Hoe ze liegen! In *Het Volk* van Maandag 28 Juli kan men de volgende advertentie lezen van *het Bestuur Afd. VI, S. D. A. P.*

Partijgenooten! Kiezers in VI! **Nierstrasz** zal voor **Algemeen Kiesrecht** en **Staatspensioen** stemmen, dus wij moeten hem stemmen. Enz.

Nog op Dinsdag 22 Juli had de S. D. A. P. afd. Amsterdam VI een strooibiljet uitgegeven waarin uitdrukkelijk van de heer Nierstrasz staat, dat hij is:

„In schijn voor Staatspensioen!"

En:

„Hier willen we verklaren het een schande te achten dat de concentratie, die als aanstaande regeeringspartij een sociaal program heeft uit te voeren, met zulk een konservatief en reactionair voor de kiezers durft komen."

Een week later dorst de S. D. A. P. zelve die schande aan en loog ze den arbeiders voor, dat de bekende uitbuiter van de Holl. Stoomboot Mij. Nierstrasz wèl voor Staatspensioen was, en dat die konservatief en reactionair voor A. K. was, omdat hij op het zotte vragenspelletje der Arb. Partij ja geknikt had!

En dat alles .... om te maken dat de reeders en hun rakkers in Amsterdam II trouw op Gerhard zouden stemmen. Je moet maar durven!

*

Hoe ze op elkaar lijken. Onzerzijds is steeds beweerd dat intrinsiek koalitie en koncentratie op elkaar lijken, en dat hun onderscheid tegenwoordig voornl. ertoe dient om de arbeiders erin te laten loopen, te verdeelen en te verzwakken.

Thans komt de bekende Katholieke Amsterdamsche Prof. Struycken ons inzicht bevestigen. Had Kuyper reeds direkt na de verkiezingen *de strijd voor de beschermende handelspolitiek* als politiek programpunt opgegeven, en daarmede aangetoond dat het geschreeuw vòòr en tegen bescherming in dit land niet meer dan een politiek kabaal was, Prof. Struycken komt hem dit thans na doen. Maar deze jongkatholieke Prof. raadt den rechtschen òòk aan: **Verklaart u openlijk voor het Alg. Kiesrecht,** — alsof hij een gewoon liberaal was.

«Dan alleen — aldus de Prof. — zal bij de volgende verkiezing «rechts» niet alleen in de meerderheid komen, maar voor langen tijd een *werkende* meerderheid kunnen behouden, die, wat haar lief is, hare onderwijspolitiek vòòraan, zal kunnen verwezenlijken.»

Evenals Kuyper houdt Struycken dus vast aan de «rechtsche» onderwijs-politiek, maar de rechtsche onderwijs-politiek is dan ook niet, gelijk Troelstra ons wil wijs maken, een kerkelijke zonder meer, maar het is de religieus-patriottische, het is de kapitalistische onderwijs-politiek bij uitnemendheid, *in zijn wezen* door liberaal en klerikaal om strijd geprezen en om strijd toegepast, het is de onderwijspolitiek voor God, Koningin en Vaderland, dat wil zeggen voor het Imperialisme der bourgeoisie. Aan kiesrecht-vervalsching wil Struycken wel met de liberalen meedoen, maar op èèn punt weet hij dat de liberale bourgeoisie met de christelijken vast zal meegaan en dat is: de vervalsching van het volksonderwijs.

*

Hoe langer hoe erger! Uit Batavia wordt naar de groote bladen geseind, dat de Ned-Indische politie te Bandoeng op Java een inval deed in het bureau van het dagblad van de door de Gouv. Generaal ontbonden Ind. Partij, de *Expres*, waarvan vroeger de bekende Douwes Dekker hoofdredakteur was. De inlandsche arts Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo, lid van de Redaktie van de *Expres*, en 2 andere leden van het Komitee voor de onafhankelijkheidsfeesten zijn in hechtenis genomen wegens het verspreiden van oproerige circulaires. Mangoenkoesomo was ook lid van het H. B. van de ontbonden Indische Partij.

Ziehier dus weer eens een staaltje van het vooral door de liberale bourgeoisie zoo aangemoedigde «krachtig optreden» tegen de leiders van de in Indië opkomende beweging. Eerst werd door het Indische Gouvernement op de meest onbehouwen wijze tegen de oplevende Chineezen opgetreden. Daarna kwamen de Indo's, de halfbloeds, de kleine man van Java, de Indische Partij nl. en de stakende arbeiders op Java aan de beurt. En thans heeft men eerst de Sarikat Islam, de Javaansch-Mohammedaansche beweging, de voet dwars gezet, en thans gaat men reeds zoover een waarschijnlijk zeer zachtmoedig Javaansch ethicus, als bovengenoemde dokter is, wegens «oproerige» circulaires gevangen nemen.

Ons kunnen deze rauwe stommiteiten van het Indische Gouvernement niet anders dan aangenaam zijn. Want op deze wijze ondermijnt het Hollandsch Kapitalisme zoo snel en grondig mogelijk zijn basis in Indië, en daarmede zijn basis in Holland zelve; de onderworpenheid nl. van het inlandsche element op Java in de eerste plaats.

Maar wij staan dan ook geheel naast alle Indische vijanden van ons Hollandsch Kapitalisme. En hoe eer hoe beter zal het Hollandsche proletariaat een teeken van gemeenschap moeten geven met wat er opleeft aan verzet in Indië en een sterk teeken van afkeer tegen het Hollandsch geweld en de Hollandsche gruwelen. Dat zal ook op Java de moed tot verzet tegen onze gezamelijke onderdrukkers aanvuren. Wp.

Plicht.

IJveriger dan ooit is de S. D. A. P. tegenwoordig bezig, verwarring te zaaien in de hoofden der arbeiders. Een van de malligheden, die hun worden voorgepraat is, dat het *de plicht* van de vrijzinnigen zou zijn, het A. K. te brengen, om maar het hoofdgerecht van de rijkvoorziene concentratiedisch te noemen. Vliegen, de voorzitter van de S. D. A. P: sprak in zijn laatste spijtig artikeltje, dat de arbeiders na de weigering van de 3 socialistische ministerportefeuilles slechts nog konden hopen, dat de vrijzinnigen hun plicht zouden doen.

Laat ons ook over plicht eens een enkel woord zeggen.

Wij zien voor de vrijzinnigen een andere plicht, dan de goedgeloovige reformisten en hun aanhang van nog zoo gebrekkig klassebewuste arbeiders, die meenen, dat die plicht is aan de arbeidersklasse wapenen voor den klassenstrijd in de handen te drukken.

De plicht van de vrijzinnigen is, als verdedigers van de kapitalistische maatschappijorde, de arbeidersklasse te verzwakken in haar revolutionaire strijdkracht, door in hun leger te brengen, verdeeldheid, wanbegrip, moedeloosheid door teleurgestelde verwachtingen enz. Dat is hun plicht, omdat zij als bezittende klasse de rijkdommen en de macht, welke de kapitalistische maatschappijinrichting hun waarborgen, voor zich willen behouden, 't mag kosten wat het wil. Zij zouden dus hun plicht tegenover hun klasse, die zij politiek vertegenwoordigen, leelijk verzaken, wanneer zij maar zoo, om wat politiek gekonkel, een zoo scherp klassewapen als het algemeen kiesrecht zouden geven, aan hun aartsvijanden, de arbeiders, die de ondergang van het kapitalisme en dus van de bezittersvoorrechten beoogen.

Uit *vrees* behoeven ze 't immers niet in handen van 't proletariaat te geven. Is de S. D. A. P. niet pas uit dwaze angst voor de denkbeeldige bajonetten der bourgeoisie teruggedeinsd, naar ze zelf beweerde, van de Roode Dinsdag naar de Blauwe Maandag, en heeft ze niet haar heil gezocht in een smadelijk stembusverbond met de liberalen van allerlei slag tot de meest barre arbeidersvijanden, de oudliberalen toe?

De politieke slimmelingen, die de S. D. A. P. commandeeren, hebben de klassenstrijd van 't proletariaat tegen 't gansche kapitalisme veranderd in een vragenspelletje aan vrijzinnige kapitalisten, bij wie, zooals ze al jaar en dag de arbeiders voorgelogen hebben, de «weerstand tegen het Algemeen Kiesrecht gebroken is.»

De vrijzinnige kapitalisten hebben allen min of meer «ja» gezegd en werden door de S. D A. P., waarvan de vrijzinnige kapitalisten sinds jaar en dag niet ten onrechte zullen meenen, dat haar «weerstand tegen het kapitalisme gebroken is», gesteund, en zoodoende heeft de S. D. A. P. van kapitalisten van links en rechts de overgroote helft van haar 18 zetels cadeau gekregen.

En nu?

't Is de plicht van de vrijzinnige kapitalisten de S. D. A. P. en haar gevolg te bedriegen. O, foei, zullen de aanhangers zeggen van Troelstra's «eeuwige moraal» voor alle klassen en rassen gelijk; wat men belooft, moet men toch ook doen?

Alsof de heerschende klassen zich ooit hebben gestoord aan de geboden van de zoo «zuivere en edele» moraal, wanneer het er om gaat de onderdrukte klassen neer te houden. Dat laatste is hun plicht, en daarvoor zijn alle middelen goed vooral voor een verwaten heerschersklasse en vooral voor eene als de bezittende klasse van tegenwoordig, die zich zoo zwaar bedreigd voelt door een overtalrijke proletariërsklasse, wanneer deze sterk wordt in organisatie, maar vooral in onwrikbaar revolutionair inzicht en willen.

Brutaal en onomwonden is de arbeidersklasse door de bezitters al tallooze malen bedrogen in binnen en buitenland, wanneer ze haar, evenals nu hadden weten te gebruiken voor eigen kapitaal- en kliek-belangen.

Hoeveel te gemakkelijker zal hun dit bedrog nu vallen, nu de S. D. A. P. zelf hun de sluiers heeft ter hand gesteld om dat bedrog voor de oogen van de arbeiders te omwinden.

Door in de laatste jaren steeds sterker van den proletarischen klassenstrijd te maken' enkel een anti-klerikale strijd heeft zij haar volgelingen inplaats van tot socialisten, opgevoed tot anti-clericalen, die in de vrijzinnigen heele of halve vrienden zien.

Door aan de andere kant van de strijd voor het socialisme te maken een strijd voor hervormingen binnen 't raam van de kapitalistische maatschappij en de arbeiders daarvan allerlei luchtkasteelen voor te spiegelen, heeft zij gemaakt, dat deze niet zien de eischen van de socialistische klassenstrijd, maar zich vergapen aan sociale hervormingen die hun voor de naaste toekomst beloofd zijn.

De vrijzinnigen, ook geen ezels in de politieke kunst, maken handig gebruik van de schoone kansen voor arbeidersbedrog en verzwakking van den proletarischen klassenstrijd, hun door deze valsche taktiek van de S. D. A. P. geboden.

Met een gebaar van breede royaliteit zeggen ze tegen de S. D. A. P.: Welaan: samen de klerikalen geslagen, samen een ministerie met jullie herstemmingsprogram van 't vragenspel; drie ministers! Ze konden 't veilig zeggen, want ze wisten heel goed: met hun 55 kwam er toch nog niets terecht zelfs van het verknoeide socialistenprogram der S. D. A. P.-herstemmingseischen; daar zouden hun kapitalistische vrienden van rechts wel voor zorgen.

Doe je 't niet, S. D. A. P., dan is het jullie schuld als de boel misloopt. Misschien probeeren we 't nog met een concentratieministerie, (nadat dit geschreven werd, bleek dat ze het niet probeeren *Red.*) maar dan zul je waarborgen moeten geven, dat je ons door dik en dun steunt. Anders doen we 't niet en komt er een zakenministerie, dat zelfs met de schijn van de stembus-beloften niets te maken heeft.

De S. D. A. P., of laten we zeggen, haar troepje leiders van 21, liep als een kat om de heete brij van het ministerialisme; ze wisten wel, dat een groot deel van hun anti-klerikale en hervormingsbegeerige volgelingen begeerden: aanpakken de 3 ministerszetels, natuurlijk, dat is de consequentie van de gansche verkiezingsstrijd. Ze hebben gezegd: neen; maar de verdeeldheid is sterk en 't vertrouwen op eigen leger zoo gering, dat men 't uitgeschreven congres maar afgelastte.

De kamerfractie heeft door Troelstra aan de koningin en Dr. Bos al beloofd, steun aan een concentratieministerie met zelfs stemmen voor een oorlogsbegrooting (hoe precies de belofte is geweest, heeft men aan de arbeiders nog niet durven vertellen) *). Als dit door mocht gaan, bergt een dergelijke verhouding een toekomst van grenzenlooze verwarring en verzwakking van klassebesef, van afdwaling naar 't anarchisme in zich, zooals Frankrijk heeft geleerd.

Maar de slimme vrijzinnigen willen meer, zij willen de S. D. A. P. tot steeds slaafscher verbond dwingen.

Wil ze niet: we kennen het liedje: jullie schuld dat er niets van de beloften komt; en dat zal door talloozen der S. D. A. P. worden geloofd.

De vrijzinnige kapitalisten hebben hun plicht tegenover hun klasse begrepen en meesterlijk vervuld: verwarring van inzicht, verzwakking van revolutionair besef en willen bij de nederlandsche arbeidersbeweging.

De arbeidersbeweging onder de slechte leiding van de S. D. A. P. heeft *haar plicht:* het bedrog en het verleidelijk lokken van het vrijzinnig kapitalisme te doorzien en te ontmaskeren; het proletariaat op te voeden tot anti-kapitalisme, tot socialistisch inzicht, tot handelen naar de scherpe voorschriften van den onverzoenlijken klassenstrijd, *heel slecht begrepen en vervuld.*

Slechts het kleine deel, dat de onvermoeide waarschuwingen en strijdkreten van de S. D. P. heeft gehoord en verstaan, is wakker gebleven.

De ervaring, die groote leermeesteres, zal haar werk moeten doen, en zij zal steeds onze partij vinden om hare lessen aan het proletariaat te brengen en op die manier de zoete vreugde van het vrijzinnig — èn van hèèl het kapitalisme over 't welslagen van haar listen, bitter te verstoren.

Het Nederlandsche proletariaat *zal* op den duur de tactiek van de S. D. P., die van den onverzoenlijken klassenstrijd, volgen en de laffe bedelaarstactiek der S. D. A. P. verachtelijk van zich schoppen. St.

*) Thans is de korrespondentie tusschen Dr. Bos en Mr. Troelstra gepubliceerd, maar het is zèèr de vraag of men zelfs hiermede *alles* van het gekonkel der Arb. Partij gepubliceerd heeft. *Red.*

Wat de verkiezingen ons leeren.

II.

Wij hebben de vorige keer, in het nummer van 19 Juli, de stellingen vermeld die S. de W. in Het Weekblad naar aanleiding van de verkiezingscijfers heeft geformuleerd; en wij toonden aan, dat de eerste daarvan, namelijk, dat uit deze verkiezingen het bewijs geleverd zou zijn, opnieuw, dat al het abnormale, namelijk het plattelandsche, de Arb. Partij in haar opkomst eigen, weg was, ten eerste niet nieuw is, ten tweede niets bewijst, ten derde, als ze iets zou bewijzen, een voor de Arb. Partij niet-gunstig ding zou bewijzen.

Want in *ons* land is de industrie juist voor een overgroot deel «plattelandsch» en, indien de verkiezingscijfers dus aantoonden, dat de A. P. daar achteruitging, relatief of absoluut, zou dat een ongunstig teeken zijn.

Wij zeggen: *indien* ze dat aantoonden. Want feitelijk leeren we dit slechts in sommige gevallen uit de verkiezingscijfers. Wij weten namelijk — iets waar een inzender in den Vorwärts nog dezer dagen op wees — nooit uit de verkiezingscijfers bij geheim stemrecht, *wie* er op de verschillende partijen hebben gestemd. Slechts in sommige gevallen kunnen wij dit met vrij groote zekerheid gissen. En zoo is er b.v. in het Enschedesche geval, dat wij de vorige keer bespraken alle reden om aan te nemen, dat in dit district, met zijn overwegend groot-industrieele samenstelling, de invloed van de Arb. Partij op de arbeiderskiezers sinds 10 jaar gedaald en niet gestegen is. Maar den juisten omvang van deze daling zouden wij pas kennen, indien wij wisten, wie, welke personen, tot welke klassen behoorend, nu in zulk een district op de kandidaten der S. D. A. P. stemmen en wie vóór 10 jaar. Want het is mogelijk, dat er onder de kiezers, die vóór 10 jaar rood stemden, relatief meer arbeiders waren dan nu. In dat geval zou dus de relatieve daling van den invloed der Arb. Partij op de massa's der arbeiders in dat district nog grooter zijn dan uit de verkiezingscijfers blijkt, die ons slechts zeggen, dat in 1901 33,5 % en in 1913 nog geen 30 % van alle kiezers op den candidaat der Arb. Partij stemden.

Zoo zegt dan ook de *toeneming* van het stemmental der S. D. A. P. in 't algemeen en in het grootste deel der districten zeer weinig omtrent een toeneming van haar invloed onder de arbeiders. Wij nemen aan, dat het overgroote deel der moderne vakarbeiders op de S. D. A. P. stemmen, maar hoe groot het aantal dier stemmen is, weten wij niet. In ieder geval zal het de 50000 wel niet bereiken — aangezien immers onder de leden van het N. V. V. vele leden beneden de 25 jaar zijn. Van de overige tienduizenden, die op de Arb. Partij stemmen, kennen wij het klasse-karakter niet. Maar er zijn aanwijzingen te over voor de opvatting, dat vooral bij deze verkiezingen tienduizenden niet tot de eigenlijk gezegde arbeidersklasse — vooral de moderne groot-industriëele arbeidersbevolking, die immers ongeveer 300000 volwassen mannen omvat — hebben behoord, ja in 't algemeen volstrekt niet tot de, hoe zwakjes men de kleur ook mag opvatten, roode kiezers behooren. Een dier aanwijzingen ligt b.v. in de groote daling, die de verkiezingsgetallen voor de S. D. A. P. nu reeds na enkele weken bij de na-verkiezingen opleveren. De echte roode kiezers — wij bedoelen degenen, die werkelijk op een candidaat stemmen omdat hij in hun oogen rood is of althans een arbeidersvertegenwoordiger — stemmen gewoonlijk wel zoo trouw, dat ze zich niet laten afschrikken door een gang meer naar de stembus.

Somma kunnen wij zeggen, dat S. de W., wat betreft zijn eerste stelling, hoogst oppervlakkig conclusies heeft getrokken uit een materiaal, dat daartoe geen recht gaf.

Maar nog in veel sterker mate geldt dit voor zijn 2e stelling.

Deze luidde, zooals we ons herinneren zullen, dat het niet waar is, dat de burgerlijke klassen als geheel steeds weer één reactionnaire massa gaan vormen, maar dat *naast* deze ontwikkeling een andere staat, namelijk, die van den «nieuwen middenstand», welke volgens S. de W. het liberalisme «den radicalen kant» zou opstuwen.

Deze «stelling» is rechtstreeks tegen *onze* opvattingen en onze Partij gericht. Men kan begrijpen, dat de S. de W., die 4 jaar lang met ons meegesjokt is, nu een behoefte voelt zijn toetreding tot de Arb. Partij «theoretisch» te verdedigen.

Deze stelling ziet er zoo op 't eerste gezicht erg «Marxistisch» en «dialectisch» uit. De maatschappij ontwikkelt zich immers in tegenstellingen. Elke richtingskracht, elke strekking, die in de maatschappij volstaat, zoo leert het historisch materialisme, daarbij zich beroepend op de geschiedenis dier menschelijke maatschappij, ontwikkelt op haar beurt weer een kracht, die tegen de eerste ingaat en haar gedeeltelijk opheft. Zoo gaat 't b.v. met de bedrijfsontwikkeling. De kapitalistische ontwikkeling drijft, zooals ons program zegt, in de richting eener steeds voortgaande samentrekking der bedrijven in de handen van weinigen, maar daartegenover staat de kracht, die in het kapitalisme ook weer tallooze nieuwe dwergbedrijfjes in allerlei bedrijfstakken doet verrijzen.

Zoo verklaart 't zich, dat in de statistieke cijfers het kleinbedrijf niet verdwijnt, maar integendeel in vele gevallen absoluut, soms zelfs relatief toeneemt, al verliest het ook steeds weer maatschappelijke en vooral productieve beteekenis.

Zou het ook niet kunnen zijn, dat op die wijze te midden der liberale bourgeoisie zich opnieuw een groep, een richting ontwikkelde, die tegen de toenemende behoudzucht van de geheele klasse inging en die, op politiek gebied, zoo tot een hernieuwing, een radicaliseering van het liberalisme leidde?

De vraag is vooral in Duitschland ook gesteld, en we zullen er in een slot-artikel op antwoorden. v. R.

Ekonomische Kroniek.

De crisissen en het socialisme.

Onder de vele verschijnselen van het kapitalisme treden de ekonomische crisissen op den voorgrond als degenen, die in de eerste plaats de bizondere aard van deze produktiewijze bepalen en haar een eigen karakter geven. Daarom zijn ook de crisissen voor het socialisme in hooge mate van belang. En wel in twee opzichten. Zooals het socialisme de theoretische kritiek op het kapitalisme met den praktischen klassenstrijd vereenigt om het kapitalisme te overwinnen, zijn ook bij de crisissen deze beide zijden te onderscheiden; ze geven een houvast aan de theoretische kritiek op het kapitalisme en ze hebben een diepgaanden invloed op de arbeidersbeweging, die het kapitalisme overwinnen moet.

Als er geen crisissen waren dan zou de theoretische kritiek op het kapitalisme veel minder treffend en doorslaand zijn. Ongetwijfeld zou ook dan nog de uitbuiting aanleiding genoeg voor kritiek en strijd geven, maar die kritiek zou van gansch anderen aard zijn. Er zou alleen in tot uitdrukking komen het subjectieve stellingkiezen der arbeiders tegenover de eveneens subjectieve positie die de bourgeoisie inneemt. Als het in de een of andere maatschappijvorm een groep slecht gaat dan is die ontevreden; zij, wien het goed gaat, zijn tevreden. Natuurlijk blijft hierbij de ontevredenheid van de arbeiders volkomen gerechtvaardigd, net zoo goed als hun streven deze maatschappijvorm af te schaffen. Maar evenzoo gerechtvaardigd zou de tevredenheid van de bourgeosie zijn die deze vorm verdedigt; zij zegt: dat de minder bekwamen en geschikten die mislukt zijn, op een staat van zaken schelden, die de bekwaamsten er bovenop helpt, bewijst niets tegen die staat van zaken. Omdat de opvatting van elke klasse alleen aan haar eigen toestand ontleend is, kan geen der beide, tegenover de andere als objectieve onafhankelijke waarheid gelden.

Deze toestand verandert geheel door het optreden van de crisissen. Hierbij komen de innerlijke gebreken van het kapitalisme als een zonder tegenspraak bewijsbaar kwaad aan 't licht, dat ieder moet aannemen. De crisissen onthullen een innerlijke tegenstrijdigheid in het wezen, een van het kapitalisme onafscheidelijke tegenspraak, die, omdat het een objectief feit en geen subjectieve meening is, niets met tevredenheid of ontevredenheid te maken heeft. »Met de crisissen breekt een maatschappelijke epidemie uit, die in alle vroegere tijdperken een ongerijmdheid geleken zou hebben — de epidemie van de overproduktie. De samenleving ziet zich eensklaps in een toestand van tijdelijke barbaarschheid teruggeplaatst: een hongersnood, een algemeene verdelgingsoorlog schijnen haar alle toevoer van leeftocht te hebben afgesneden; industrie en handel schijnen vernietigd, en hoe dat zoo? Omdat ze teveel beschaving, teveel levensmiddelen, teveel industrie, teveel handel bezit.«

Met deze woorden gaf het Communistisch Manifest de tegenstrijdigheid aan, dat in het kapitalisme de overvloed toch met honger en gebrek gepaard gaat. Het is maar al te goed te begrijpen dat de crisissen in de socialistische kritiek op het kapitalisme van 't begin af een zeer groote plaats innamen. Hier had men een objektief kenteeken van de onhoudbaarheid van de bestaande orde; die is niet alleen voor de arbeidersmassa's schadelijk, maar bovendien nog innerlijk tegenstrijdig.

De arbeiders, die de bestaande orde opheffen willen, kunnen op meer en betere gronden steunen, als op ontevredenheid met hun eigen toestand; ze schaffen tevens een toestand af die door tegenstrijdigheid in zichzelf onhoudbaar en tot ondergang gedoemd is.

Zoo verschafte het optreden der crisissen, waardoor het ware, tegenstrijdige wezen van het kapitalisme als onaanvechtbaar objectieve feit aan den dag komt, aan de socialisten de scherpste wapenen voor de kritiek van het kapitalisme, — in het Communistisch Manifest en in de z.g. Anti-Dühring van Engels kan men zien, hoe belangrijk Marx en Engels ze voor de theorie vonden. Maar die belangrijkheid beperkt zich niet tot het vaststellen, *dat* het kapitalisme vol tegenstrijdigheid is; de ontleding der crisissen laat ook de oorzaak van de tegenstrijdigheid zien en toont den weg hoe deze uit den weg te ruimen.

De eene kant van de crisis is de overproductie; hier komt naar voren hoe het kapitalisme in staat is, de productie snel en reusachtig te doen stijgen. De productiekrachten over welke de menschheid beschikt zijn onder het kapitalisme enorm gegroeid. Met onze technische hulpmiddelen en bij ons vermogen om in korten tijd het getal der machines, fabrieken en werkplaatsen naar believen te vermeerderen kan er gemakkelijk voor de gansche menschheid in overvloed geproduceerd worden. Deze wonderbaarlijke uitbreidingscapaciteit der productie die ons de mogelijkheid van een maatschappelijke orde zonder nood en armoede verzekert, treedt bij het omhooggaan van de conjunctuur, gedurende de periode van bloei duidelijk naar voren. Waarom eindigt dit omhooggaan echter steeds met een crisis? Omdat niet de werkelijke behoefte doch de koopkrachtige vraag den afzet bepaalt; omdat de kapitaalswinst de bepalende kracht en de regulateur van de productie is, zoodat bij niet voldoend snelle uitzetting van de koopkracht en bij de daaruit volgende vermindering der profijten de productie ingeperkt wordt en daarbij de gansche bouw van de hoogconjunctuur in elkaar stort.

De tegenstelling die bij de crisis voor den dag komt, ligt daarin dat de ontzaglijke productiekrachten over welke de menschheid beschikt in dienst van de privaatwinst staan. In plaats van het groote doel: het dienen van alle menschelijke behoeften, wordt de persoonlijke winstzucht nagestreefd en zoo worden dan de productiekrachten braak gelegd wanneer geen voldoende winst de kapitalisten lokt. De productiekrachten zijn te groot, te geweldig geworden voor het voor kleine beperkte verhoudigingen geschikte privaatbezit. In het kapitalisme staat het reusachtig gestegen productievermogen in tegenstelling tot den ouden eigendomsvorm. Daar de productiekrachten niet opgeheven en vernietigd kunnen worden bestaat de eenig mogelijke oplossing van de tegenstelling daarin, dat hare boeien, het privaateigendom, verbrijzeld worden. Daardoor treedt het socialisme in de plaats van het kapitalisme.

Zoo bieden de crissisen, wijl zij het binnenste wezen van het kapitalisme blootleggen, een voortreffelijke theoretische motiveering van de noodzakelijkheid van het socialisme. Maar door theoretische bewijzen wordt een maatschappelijke orde niet uit den weg geruimd; daarvoor is noodig een materieele macht, de macht van een klasse die daartegen strijdt. De arbeidersklasse bestrijdt het kapitalisme niet wegens de theoretische gebreken doch wijl de uitbuiting voor haar niet te dragen is; — nemen nu onder de krachten die tot revolutie aanvuren, ook de crisissen een eenigzins belangrijke plaats in?

Dat moet reeds daarom het geval zijn, wijl theorie en practijk zeer nauw met elkaar samenhangen. De theorie van het kapitalisme is slechts de uitdrukking der levenservaring van het proletariaat; elk verschijnsel dat aanleiding tot een zwaarwegende kritiek van het kapitalisme geeft, moet ook door de massa als een erge wantoestand ondervonden worden. De crisissen behooren inderdaad voor het proletariaat tot de ergste mistanden der tegenwoordige maatschappelijke orde; zij werpen de arbeiders bij massa op de keien, laten de werkloosheid sterk toenemen, en drukken daardoor de loonen naar beneden. Ten tijde van de slechte conjunctuur gaan dikwijls de gedurende den tijd van het bloeitijdperk behaalde voordeelen weer verloren. Dikwijls gelukt het aan de vakbeweging slechts met zeer groote moeite de loonen staande te houden en zoo vormen de crisissen de sterkste hinderpaal voor een regelmatig omhooggaan van de levensstandaard der arbeiders.

Daardoor steekt er in de crisissen een sterke revolutioneerende werking. Was er geen afwisseling van bloeitijdperk en crisis, dan zou er een nu onbekende vastheid in de arbeidsverhoudingen zijn. Men zou wel is waar werkeloos kunnen worden maar in den regel spoedig weer werk kunnen vinden, tenminste wanneer men tot de jonge krachtige arbeiders behoorde. De uitbuiting zou wel tot strijd, de armoede wel tot een streven naar verbetering drijven, maar de ontevredenheid zou meer het karakter van blijvende onbehagelijkheid dan van scherpe verontwaardiging aannemen. Onder de vastheid der verhoudingen zou een versteend conservatisme den geest der massa's beheerschen. Wanneer zich echter hier en daar iets dergelijks ontwikkelt dan wordt het door de crisissen weggevaagd. Het afwisselen van bloeitijdperk en crisis veroorzaakt een algemeene onzekerheid, ieder moet er mede rekenen, dat terwijl hij vandaag de beste arbeidsgelegenheid heeft, hij over een jaar met talrijke kameraden werkeloos kan rondloopen.

De crisis schudt de arbeiders wakker en laat geen gevoel van rust en veiligheid bij hen opkomen. De afwisseling van de conjunctuur spoort de geest aan tot nadenken en revolutioneert de hoofden. Zoo dragen de crisissen er in hooge mate toe bij de arbeidersbeweging revolutionair te maken en revolutionair te doen blijven. Daarin ligt hare groote beteekenis voor de praktijk van het socialisme.

A. P.

De algemeene verkiezingen.

(Ingezonden.)

Wij hebben een oogenblik geaarzeld onderstaand ingezonden stuk van Wacht te plaatsen. In elk geval meenden wij hem eerst eens te moeten polsen of hij nog partijgenoot was, waarop wij ten antwoord kregen dat hij het was en bleef. Wij begrijpen niet goed waarom; maar willen thans niet nalaten onzen pg., zelfs ten tweede male, het woord te laten voor: het verdedigen van zijn S. D. A. P.-meeningen in onze Partij. *Het Volk* zal wellicht evenals de vorige maal voor de verspreiding ervan zorgdragen, natuurlijk zonder dat het blad ook maar iets van het antwoord (van Lisser) plaatst. Overigens achten wij het onnoodig nog speciaal op geschrijf van Wacht in te gaan. RED.

Pg. Lisser heeft dus de taak van de redactie overgenomen en geantwoord op mijn artikeltje „Een andere meening". De redactie zal hem dankbaar zijn. L. heeft het dan allereerst over „de brutaal arrogante toon". He, dachten we, kunnen onze partijgenooten ook al niet over den toon? Tot nog toe meenden we dat dit een hebbelijkheid was, welke enkel te vinden was bij de reformisten of revisionisten der S. D. A. P. Hoe hebben we het nu L. Mag een lid der S. D. P. ook al niet „zeggen wat is", wanneer dit zeggen niet strookt met de meening der leiding en gunstig is voor de S. D. A. P. Maar ik wil u een plezier doen waarde partijgenoot en volgen op uw eigen stramien. Is het dan wel een goede toon, een lid der Partij, die blijk geeft niet uw meening te deelen te .... kwalificeeren als „onnoozele hals"? Hem voor maffert uit te maken?

Gij en andere pg. die gelijk als u denken mogen zich wel eens herinneren dat juist „de toon" het was die voor een groot deel „Deventer" heeft veroorzaakt.*) En mijn „brutaal arrogante toon" kan vergeleken worden met „de toon" door de latere S. D. P.ers toen ter tijd geuit.

En nu de zaak waar het om gaat.

Voorop willen we stellen dat L. in gebreke is gebleven aan te

*) Wij herinneren eraan, dat dit zelfs een *feitelijke* onjuistheid is van Wacht. Troelstra zelf merkte in Deventer juist op dat het niet onze toon maar ons standpunt was dat hij in zijn Partij niet hebben kon. RED.

toonen dat het „de anti-klerikale waanzin" is geweest die aan de S. D. P. het fiasco bezorgde, een fiasco trouwens dat zich voltrekt bij de gemeenteraadsverkiezingen waar dan toch zeker van „anti-klerikale waanzin" niet kan worden gesproken.

't Zou ook een moeilijke taak geweest zijn dat te doen, want om hiervoor het bewijs te leveren moet men een beetje meer doen dan filosofeeren.

Pg. Lisser dan wil dat wij het bewijs leveren, dat de S D.A.P. *dezen* strijd principieel heeft gevoerd. Wij zeggen, niet noodig waarde partijgenooten, voor hem die met een onbevooroordeelden blik om zich heen ziet.

Met „enkele alleen staande gevallen" bedoelen we uitingen van personen die of niet verantwoordelijk zijn of een enkel district waar in 't algemeen de strijd niet principieel gevoerd kon worden omdat dan de zetel in 't gevaar zou komen. Maar dit geeft thans niet meer het cachet aan de S. D. A. P. welke ze er vroeger aan gaf en dit zal in de toekomst hoe langer hoe minder het geval zijn. De kiezers der S. D. A. P. die voor een groot deel bestaan uit leden der moderne vakbeweging zijn te socialistisch in hun denken om te gedoogen dat hunne partij zou worden, een partij zooals gij gaarne wenschte. Dit is een gevolg van de opvoeding die zij hebben gehad en in de toekomst steeds meer krijgen in den strijd om betere levensvoorwaarden. En dat die opvoeding doorgaat daar zal, zooal niet, volgens uwe meening, de S. D.A. P., dan toch wel het kapitalisme voor zorgen.

Pg. Lisser poogt dan aan te toonen dat de S. D. A. P. deze strijd niet principieel heeft gevoerd. En zijn argument is: het verkiezingsprogram groepeerde zich *niet* om het A. K. en tegen het militarisme, maar was zoo ingericht dat het als 't ware was pasklaar gemaakt voor de concentratie. Hij vergeet hierbij een ding en dit is iets wat de meeste onzer partijgenooten vergeten in hun strijd tegen de S. D. A. P. En dat is: Dat de S. D. A P. is een partij grooter dan de onze en dat voor haar, juist daardoor, een andere taktiek geboden is dan *misschien* voor onze Partij wenschelijk is. Wij kunnen ons de weelde veroorloven, in den strijd tusschen twee kapitalistische groepen, afzijdig te blijven, omdat we niets hebben te beteekenen. Deze verkiezingsstrijd leerde het ons overduidelijk. Voor ons zat in deze taktiek deze winst dat we daardoor misschien onverschillige en half anarchistische elementen tot ons trokken. Dit is intusschen gebleken ijdel te zijn.

(*Slot volgt.*) J. WACHT.

Ingezonden.

Ik wenschte bij dezen, naar aanleiding van een paar gevallen in de afgeloopen verkiezingsmaanden, welke mij zelf betroffen, de afdeelingen en partijgenooten nog eens te wijzen op de wenschelijkheid, ja noodzakelijkheid, steeds van elke vergadering, door ons gehouden of waar onze sprekers debatteerden, een kort verslagje op te zenden naar de Tribune.

Aan de vooravond van de herstemming in Weesp voor den Gemeenteraad hadden wij een prachtige vergadering. Er staat geen woord over in.

In Delft hebben wij gedurende de verkiezingen een stampvolle vergadering gehad, waar de S. D. A. P.-ers geen bek durfden opendoen. Er heeft geen berichtje over in de Tribune gestaan, evenmin als omtrent een uitvoerig debat onzerzijds daar met de S. D. A. P.

Dit noem ik ernstige verzuimen. Want wie zegt mij, dat er op die wijze niet nog veel meer vergaderingen onvermeld blijven? Onze kleine partij heeft in den afgeloopen strijd van al haar werkende leden veel gevergd. Maar dan dienen we ook dat vele werk tenminste in ons partij-orgaan regelmatig vermeld te vinden. Anderen doen het niet voor ons. Laat van nu af elk afdeelingsbestuur er voor zorgen, dat er een correspondent is, die tot taak heeft steeds alles wat onze actie betreft, te vermelden. En vooral ook *direct*. Nu de Tribune binnen kort tweemaal in de week gaat verschijnen, wordt 't meer dan ooit noodzakelijk dat de Redactie ook in dezen op de trouwe medewerking der afdeelingen en leden rekenen kan. Direct bericht is tweemaal zooveel waard als een te laat bericht.

Laat de partijgenoot, die met het zenden der berichtjes belast is, zich voornemen, bij vergaderingen enz. nog dien eigen avond het bericht te verzenden.

Hadden wij een dagblad, dan zou dit eenvoudig *moeten*. Men neemt een briefkaart mee naar de vergadering, schrijft daar het berichtje en post het nog dien eigen avond. Tot nog toe is dit alles onnoodig laksch en slecht in zijn werk gegaan.

Mogen wij er op rekenen, dat daar nu voor goed verandering in komt? v. R.

Van de Afdeelingen.

Amsterdam. *Deutscher Arb. Bildungs Verein.* A.s. Zaterdagavond 9 Aug. spreekt Wijnkoop in openb. verg. in Café Metropole, Rembrandtplein over het onderwerp:

Ist die Teilnahme an der Regierung durch Sozialisten vereinbar oder nicht mit dem Zweck der Sozialdemokratie?

Delft. De linksche samenwerking is te Delft eene mislukking geweest. Zouden de liberalen gevreesd hebben dat hun mannetjes ondanks alles toch vóór progressie (zij beschikken in deze over 2, reeds zitting hebbende, tegenstanders) of voor andere «onheilen» zouden hebben gestemd? 't Kan zijn.

Ware alles zoo ongeveer naar berekening uitgekomen dan zou de herstemming 4 rood 4 blauw hebben opgeleverd, dus 4 vóór en 4....?

Ziehier de samenwerkingscijfers. Hoewel in distrikt I een 30-tal stemmen meer werden uitgebracht bedroeg het stemmental der beide soc. dem. 1074; liberalen en soc. dem. haalden bij eerste stemming te zamen 1273!

In II werden 'n goede 70 stemmen meer uitgebracht, rood-blauw haalde 1925; eerste stemming 2042. Ook in III 'n 70-tal stemmen meer rood-blauw 1738; eerste stemming 1893.

Hiermede heeft de meerderheid voor deze steun een prachtige les gehad en een aanwezige op de vergadering van 11 Juli, die er tegen sprak, is prachtig in het gelijk gesteld. Dat de kleine oppositie in dezen goed had gezien moest ook de voorzitter der afd. S.D.A.P. erkennen toen hij zeide: «wij hebben thans geleerd na deze samenwerking en de liberalen zal dit wel heugen.»

Het is te hopen!

Gekozen zijn nu: 1 soeiaal-democraat, 1 liberaal en 6 koalitiemenschen (één dezer vóórstander van progressie, waarover, met woning- en schoolgeldvraagstuk de strijd hoofdzakelijk liep). Op z'n gunstigst is de uitslag voor het eerste punt 3 vóór — 5 tegen.

Groningen. Hier werd Sterringa onzerzijds kandidaat gesteld voor de na-verkiezing. Mr. Limburg is kandidaat der Koncentratie; Rugge die der Arb. Partij. De Koalitie stelde geen kandidaat.

Haarlem. Dinsdag voor een week hielden de anarchisten hier in de groote zaal van de vereeniging een openbare vergadering met Domela Nieuwenhuis en Rijnders als sprekers met het onderwerp «Troelstra naar de Koningin».

Dank zij de reusachtige reclame die de S. D. A. P. door haar revisionistisch optreden, in den lande onder de arbeiders voor de vrijen maakt was de zaal tot den nok bezet met een voor 3/4 uit arbeiders bestaand publiek. De S. D. A. P. tot debat uitgenoodigd, had bericht gezonden, «haar tijd nuttiger te kunnen besteden». Geen wonder, wat kon zij, wier optreden zelfs zoo voos is, tegenover de voosheid van het anarchisme stellen?

Hoewel enkele dingen door Domela, zooals uitspraken van Troelstra van vóór 20 en 10 jaar over het huis van Oranje in vergelijking met zijn optreden van nu tegenover de monarchie, zeer juist aan de kaak werden gesteld, was de inhoud van het gesprokene niet van dien aard, dat van een principieele bestrijding der Sociaal Democratie gesproken kon worden en den indruk dien wij dan ook ontvingen was, dat er van het gesprokene absoluut geen kracht uitging en alles langs de bezoekers was heengegleden.

Van het debat maakte p.g. Langenberg gebruik om er op te wijzen dat Domela over de S. D. A. P. sprekende, deze had voorgesteld alsof zij de Sociaal Democratie vertegenwoordigde en verzwegen, dat er ook nog Sociaal Democraten zijn die een geheel andere opvatting van den strijd voor het Socialisme hebben dan deze reformistische partij. Hij betoogde dat door op een dusdanige wijze te generaliseeren den arbeiders de waarheid wordt onthouden en een valsche voorstelling van de werkelijkheid wordt gegeven. Voorts toonde hij uit de resolutie van Kautsky aan dat de S. D. A. P. zich door haar optreden buiten de Internationale Sociaal Democratie heeft geplaatst en las eenige uitspraken van Kautsky voor, waarmede deze de bloc-politiek ten strengste afkeurde en verwierp. Hij werd door de arbeiders onder de grootste stilte aangehoord.

Domela zei in zijn repliek «*vergeten*» te hebben de vergadering mede te deelen, dat niet alle socialisten deden als de Arbeiders-Partij, maar dan was dat toch per slotte een halfheid van ze, want het parlementaire stelsel leidde noodzakelijk tot verwatering en steunen van de burgelijke partijen, enz.. De gebruikelijke anarchistische woordenkraam.

Rotterdam. Maandag 28 Juli hadden wij een uitstekend geslaagde vergadering over hetzelfde onderwerp als in A'dam en den Haag: de S. D. A. P. en het ministerialisme en Troelstra naar de koningin. De zaal was zoo vol, dat velen niet meer binnen konden. Van Ravesteijn en de Visser spraken onder instemming van de overgroote meerderheid. Er was eenig debat van den Heer Valk, een onderwijzer, die een korten tijd lid van onze Partij is geweest, doch die, ook blijkens het geen hij nu weer zeide, eerder bij de S. D. A. P. behoort, waar hij ook geen lid van is. Zijn opmerkingen getuigden van zoo'n gering inzicht in de politieke werkelijkheid, dat dit verbazingwekkend zou kunnen heeten, als we niet wisten, dat in R'dam 't in dit opzicht over 't algemeen extra treurig gesteld is. De Arb. Partij schitterde natuurlijk weer door afwezigheid.

Dinsdag debatteerde v. R. met den kandidaat der Arb. Partij, A. B. de Zeeuw, die in een buurtvergadering in district I sprak. Ook van liberale zijde was er debat, — de liberale doen hun uiterste best om den volksman in herstemming te brengen. De vergadering bestond uitsluitend uit leden der S. D. A. P. Tegenover zulk een publiek liegt de Zeeuw er op los, dat 't kraakt. Zoo zei hij bv. in zijn rede, dat de liberalen vóór A. K. en staatspensioen waren, en in zijn repliek, dat v. R. volkomen gelijk had, dat ze er *niet* voor waren. Maar tevens beweerde hij, alweer in zijn repliek dat Kautsky vóór het stemmen voor een oorlogsbegrooting was, en dat, toen de kamerfractie indertijd weggegaan was in den nacht van Staal om niet tegen de liberale begrooting te stemmen, daar geen stem uit de Partij tegen was opgegaan. Werkelijk: dit leugenaartje is waard deel uit te maken van de Kamerfractie!

Weesp. Onze raadsverkiezing in Weesp had een mooi resultaat, bij eerste stemming 183 stemmen terwijl wij niet alleen door de burgerlijke maar ook door de S. D. A. P. heftig werden bestreden. De liberale Heeren waren woedend omdat wij hun bij de Staten niet hadden geholpen, wat de S. D. A. P. wel had gedaan.

Wij hadden de S. D. A. P. voorgesteld waar er vijf vacaturen waren en wij elk maar 1 candidaat stelde, elkanders candidaten te steunen, waardoor wij kans hadden in plaats van één, twee burgerlijke heeren uit den Raad te weren. De S. D. A. P. wees dit af en gaf ons de gebruikelijke scheldwoorden. Het resultaat was, dat wij evenals de Arbeiderspartij in herstemming kwamen.

Was bij de eerste stemming de daad der Arbeiderspartij een onsocialistische, bij de herstemming lapte zij het socialisme geheel aan haar laars, het was blijkbaar »niet aan de orde«!

Het bestuur der Arbeiderspartij wendde zich tot de liberale partij om onderdaniglijk hun loon te vragen voor de diensten bij de Statenverkiezing bewezen.

Zij stelde voor om in ruil voor het steunen van haar candidaat de drie burgerlijke heeren te steunen. En wanneer men nu weet, dat er onder die liberalen een was, die door de liberalen zelf werd aanbevolen onder deze woorden: „De Heer van Dockum is een man van vrijzinnige beginselen, *al staat hij, wat eene eigenschap is van meest alle ouderen in leeftijd, wat terughoudend en schroomvallig tegenover het nieuwe*", dan wil dat natuurlijk niets anders zeggen, dan dat hij voor de arbeiders nooit iets wil doen. Hij was vóór de 96-urige arbeidsweek aan de gasfabriek, tegen een verhooging van loon wat op elf gulden was gesteld en door Vader voorgesteld werd op *f* 12.50 te brengen, tegen het drie-ploegenstelsel aan de gasfabriek enz. Toch steunde de S. D. A. P. deze candidaat omdat hij .... niets op schrift wilde beloven, maar mondeling aan de S. D. A. P. beterschap had beloofd.... Hoe is die?

Tegenover onze candidaat, van wien ze zelf toe moesten geven, dat hij een goed socialist is, steunden ze de conservatieve heeren en trokken gezamenlijk op met de liberale heeren, tegen het socialisme.

Wij daarentegen bleven ons juiste standpunt handhaven en raadden de arbeiders aan *alleen* op onzen en den candidaat der Arbeiderspartij te stemmen. De propaganda der Arbeiderspartij bij de herstemming voor hun candidaat was treurig. In een vaag gesteld, prullig strooibiljet moesten ze afzien van elk woord over het socialisme en moesten ze volstaan met de arbeiders aan te raden, tegen het socialisme, de liberalen te steunen. In hun vergadering waren ze gedwongen de allerconservatiefste candidaat, die zelfs ten opzichte van de schreiende woningnood niets wilde teekenen, te rechtvaardigen niet alleen tegen ons, maar ook tegenover de anti-revolutionaire arbeider, die de vragen door de woningbouw-commissie gesteld, wel had geteekend, en een katholiek (aftredende, nu uitgevallen) die althans in de hier boven genoemde zaken Vader had geholpen.

De S. D. A. P. heeft geholpen hier de antithese te versterken en de arbeiders in de waan gebracht dat het voor of tegen het klerikalisme gaat, inplaats van voor of tegen het kapitalisme.

Onder deze omstandigheded was het dan ook niet te verwonderen dat ons stemmencijfer iets daalde. Onze candidaat behaalde 134 stemmen, wat een cijfer is wat ons zeker toch nog kan bemoedigen.

De candidaat der Arbeiderspartij werd gekozen en zij kan ons daar dankbaar voor zijn. Hij haalde het met 3 stemmen meerderheid. Hadden wij niet trouw aan het socialisme, de arbeiders aangeraden ook op hem te stemmen, hij zou niet gekozen zijn geweest.

Zoo ziet de S. D. A. P. dat waar ze zelf het socialisme verloochende, het ten slotte nog het socialisme is geweest dat buiten *hun* schuld hun candidaat de meerderheid bezorgde.

Prettig vooruitzicht.

Ik geloof niet, dat een oplettend toeschouwer het feit bestrijden zal, dat de Labour-partij (de Eng. Arb. Partij) met elke maand meer gematigd en reactionair wordt. Hare actie laat zoo duidelijk als men het maar wenschen kan zien, dat zij geheel door het vooruitstrevend liberalisme beheerscht wordt.

De reformist Hobson in «the New Age» 1909.

*

Wij denken er natuurlijk niet aan te beweren dat in Nederland alles precies klopt op den toestand in Engeland. Maar één ding blijkt uit de jongste geschiedenis van Engeland klaar als de dag: als onze liberalen willen, dan kunnen zij regeeren. **Onze Kamerfractie heeft zelfs een heel wat minder stelle houding aangenomen dan de Engelsche arbeiderspartij,** die toch van huis uit zooveel meer gemeenschap met de liberalen heeft.

«Het Volk» van 25 Juli 1913.

Verantwoording.

1 Maart 1913—1 Juli 1913.

Contributie.

Afd. Weesp f 11.86; Bussum f 6.50; Zwolle f 9.96; A. J. te K. f 3.50; Almelo f 3.12; A'dam f 12.—; S. J. te H. f 10.—; Haag f 21.19; A. M. S. te S. f 4.10; afd. Enschedé f 1.04; afd. Groningen f 7.91; afd. Leiden f 14.39; afd. R'dam f 13.52; afd. A'dam f 13,—; A. v. d. V. te T. f 1.20; afd. A'dam f 12.—; pg. te W. f 10.—; W. C. v. O. en M. v. O. te W. f 40.—; M. v. W. te B. f 7.14; V. H. D. te A. f 5.10; afd. Bussum f 7.54; afd. A'dam f 13.—; afd. Zwolle f 0.20; afd. Enschedé f 2.81.

Fonds Propagandist.

Afd. Bussum f 3.97; R'dam f 10.—; Leiden f 4.—; Groningen f 4.—; Haag f 10.—; A'dam f 18.25; Haag f 10.—; Groningen f 4.—; Leiden f 4.—; A'dam f 10.—; Bussum f 5.—; Bussum f 5.—; Groningen f 4.—; R'dam f 10.—; Haag f 20.—; Leiden f 4.—; Groningen f 4.—; R'dam f 10.—; Leiden f 4.—; Bussum f 5.—.

Steun.

H. B. te V.-S. f 4.88; B. V. te L. f 20.—; X. te B. f 40.—; X. te B. f 5.—; T. D. te R. f 25.—.

Verkiezingsfonds.

Verantwoord tot 17 Mei: 118.70.

G. A. te R. f 1.—; afd. Zwolle f 1 75; W. P. te A. f 1.—; I: G. J. te R. f 5.—; v. R. te B. f 0.50; afd. Groningen f 1.—; G. te A. f 1.—; J. D. K. te R. f 2.50; afd. R'dam f 1.58; M. M. te O. f 5.—; B. V. te L. f 5.—; V. H. D. te A. f 4.90; W. C. v. O. te W. f 10.—; A. F., P. R. en J. R. te A. f 4.75; A. G. P. te L. f 10.—; J. V. te L. f 5.—; R. te M. f 5.—.

Totaal: f 183.68.

De Secr.-Penn.

Laings Nekstr. 33, A'dam. J. C. CETON.

Bij Wijnkoop ontvangen:

Voor de Na-Verkiezingen:

A. P. te B. f 5.—; J. G. J. te H. f 5.—; J. P. te H. f 0.50; C. Z. te H. f 1.50.

Fonds Propagandist.

Afd. Haarlem Juli—Aug. f 2.—; Amst. f 5.—.

Voor de Vlugschriften.

Afd. Haarlem f 2.50.

KORRESPONDENTIE. Eenige ingezonden stukken moesten wederom blijven liggen.

Advertentiën

De Levensverzekering „AURORA"

Opgericht 12 September 1887

Heerengracht 62, AMSTERDAM,

bestemt haar eventueel te maken winsten als volgt: 75% aan „De Weezenkas", Vereeniging op den grondslag van het beginsel: „Opvoeding zonder geloofsdogma" en 25% aan het „Nederlandsch Vrijdenkers-Fonds".